

VESTFOLD, TELEMARKE OG BUSKERUD STATSADVOKATEMBETER

Riksadvokaten
Postboks 2102 Vika
0125 OSLO

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

22/760 - 24 / TNO012

30.08.2022

Politiets tvangsmiddelbruk i mindre alvorlige narkotikasaker - oppfølgende undersøkelse

1. Innledning

Riksadvokaten har i brev av 7. april 2022 gitt føringer for at statsadvokatene, som ledd i vår fagledelse, skal gjennomføre en oppfølgende undersøkelse av politiets bruk av tvangsmidler i mindre narkotikasaker. Rammene for undersøkelsen er fortsatt de pålegg og direktiver som ble gitt i riksadvokatens brev av 9. april 2021.

Undersøkelsen er en oppfølging av den tilsvarende undersøkelsen som ble gjennomført i 2021, som gjaldt saker som var behandlet av politiet før 9. april 2021. Som det fremgår av vår rapport av 1. oktober 2021 var vårt hovedinntrykk at politiets bruk av tvangsmidler i mindre narkotikasaker er i tråd med riksadvokatens føringer i brevet av 9 april 2021. Det ble dog funnet noen tilfeller av kroppslig undersøkelse for å avdekke bruk av narkotika, og noen tilfeller hvor mistenktes mobiltelefon var gjennomgått for å avdekke omfang av bruken og/eller ervervet, alt i strid med føringene gitt ved riksadvokatens brev av 9. april 2021. Som det fremgår av rapporten opplyste politiet ved forrige undersøkelse at denne praksisen ble avsluttet kort tid etter 9. april 2021.

I den oppfølgende undersøkelsen har vi undersøkt saker som er registrert i uke 48/21 og uke 10/22. Hovedfokus har vært å avdekke hvorvidt saker som er behandlet etter brevet av 9. april 2021 er behandlet i tråd med de føringer som er gitt der. Det bemerkes allerede innledningsvis at de ovennevnte svakheter som ble avdekket ved forrige undersøkelse ikke er funnet i de saker vi har gjennomgått nå.

2. Rutinegjennomgang

Politidistriktet er forespurt om eventuelle endringer i praksis og rutiner etter forrige rapport. Dette er omhandlet i vår tidligere rapport på side 15 flg., og i noen grad i intervjudelen på side 9 - 13.

I henhold til innhentet informasjon fra politidistriktet er det ikke innført nye rutiner eller retningslinjer siden forrige undersøkelse. Ledelsen har ikke sett behov for dette, noe som også samsvarer med resultatet av vår saksgjennomgang ved denne oppfølgende undersøkelsen. Gruppeleder for påtalejuristene ved FSI opplyser at etter hennes oppfatning praktiseres tvangsmiddelbruken i mindre alvorlige narkotikasaker generelt sett i tråd med riksadvokatens føringer. De få tilfeller hvor det avdekkes tvangsmiddelbruk besluttet av patruljen, hvor beslutningsmyndigheten anses å tilligge jourhavende, meldes videre i linjen og forutsettes håndtert videre der. Patruljene tar langt hyppigere kontakt nå enn tidligere for avklaring av og eventuelt beslutning om tvangsmiddelbruk.

3. Saksgjennomgang

3.1 "Registerspørsmål" (spørsmål A til H)

Det ble gjennomgått til sammen 60 saker som var registrert i uke 48/21 og uke 10/22. Sakene fordelte seg slik:

- Bruk: 12 saker
- Besittelse: 17 saker
- Strl. § 231: 38 saker.

Av § 231-sakene ble kun 10 av sakene vurdert som mindre alvorlig narkotikasak. De øvrige 28 sakene var dels funn av ikke ubetydelige mengder narkotika ved ransaking med utgangspunkt i annen kriminalitet ("tilfeldighetsfunn"), 8 saker gjaldt tollvesenets beslag av postforsendelser (innførsel), 2 saker gjaldt cannabisplantasjer (tilvirkning), noen saker gjaldt omsetning og noen saker gjaldt funn av narkotika med ukjent gjerningsmann.

Ingen av de gjennomgåtte saker gjaldt mistenkt/siktet under 18 år.

Etter vårt beste skjønn, ut fra de tilgjengelige opplysninger i sakene, vurderte vi 10 personer som rusavhengige og 23 personer som ikke rusavhengige.

Av sakene i kategorien "mindre alvorlige narkotikasaker" er det 27 % (9 saker) som kun gjelder "mindre alvorlig narkotikasak". De øvrige 73 % er i kombinasjon med andre straffbare forhold, i det alt vesentlige vegtrafikkforhold (14 saker), vinning (2 saker), ordensforstyrrelser (2 saker) og annet (9 saker). Vårt klare inntrykk ved gjennomgangen er at bruk/besittelsesakene i det alt vesentlige oppstår med utgangspunkt i etterforskning av helt andre saker eller løsning av ordensoppdrag, enten ved visitasjon etter politiloven eller ransaking etter straffeprosessloven med annet grunnlag enn mistanke om bruk/besittelse av narkotika ("tilfeldighetsfunn"). En annen kategori er der hvor politiet er blitt tilkalt av ordensvakter som har oppdaget bruk og/eller besittelse av narkotika på utesteder. Det er ingen av de gjennomgåtte saker vedrørende bruk/besittelse hvor etterforskningen i utgangspunktet alene er basert på mistanke om rusavhengiges eller andres eget bruk, eller besittelse til eget bruk.

3.2 De enkelte spørsmålene: (Spørsmål 1 til 23)

1.	Er det brukt tvangsmidler i saken?	- Ja: 24 (73%) - Nei: 9 (27%)
2.	Ble det gjennomført ransaking av person?	- Ja: 6 (25%) - Nei: 18 (75%)
3.	Ble det gjennomført annen ransaking enn av person?	- Ja: 12 (50%) - Nei: 12 (50%)
	Ransaking (formell kompetanse mv)	
4.	Hvem besluttet personransaking?	- Retten: 0 - Politijurist: 1 (17%) - Tjenesteperson: 5 (83%) - Samtykke: 0
5.	Er det opplysninger i saken som tilsier at politiet burde ha tatt kontakt med jourhavende?	- Ja: 0 - Nei: 3 (60%) - Mangelfulle oppl: 2 (40%)
6.	Hvem besluttet annen ransaking enn av person?	- Retten: 1 (8%) - Politijurist: 7 (58%) - Tjenestemann: 4 (33%) - Samtykke: 0
	<u>Statsadvokatenes kommentarer til spm. 4 - 6:</u> <i>Etter vårt syn er det ikke avdekket klare avvik ift. føringene i riksadvokatens brev av 9. april 2021 vedrørende disse punktene, noe som også er i samsvar med resultatet i den tidligere undersøkelsen.</i>	
7.	Ble det skrevet rapport om ransaking og beslag?	- Ja: 14 (93%) - Nei: 1 (7%)
	Mistankegrunnlaget	
8.	Inneholder rapporten/anmeldelsen tilstrekkelig informasjon om mistankegrunnlaget?	- Ja: 22 (92%) - Delvis: 2 (8%) - Nei: 0

	Relevant etterforskningsformål	
9.	Er beslag av stoff fulgt opp med etterforskning for kjøp?	- Ja: 0 - Nei: 22 (92%) - Ikke beslag: 2 (8%)
10	N/A	
11	Ble mistenktes mobiltelefon gjennomgått?	- Ja: 0 - Nei: 24 (100%)
12	N/A	
13	Er det foretatt tredjemannsransaking i saken?	- Ja: 0 - Nei: 24 (100%)
	Forholdsmessighetsvurderingen	
14	Ble ransakingen gjennomført så skånsomt som forholdene tillot?	- Ja: 13 (54%) - Nei: 0 - Mangelfulle oppl: 2 (8%) - Ikke aktuelt: 9 (38%)
	Kroppslig undersøkelse	
15	Ble det gjennomført kroppslig undersøkelse hjemlet i straffeprosessloven § 157?	- Ja: 0 - Nei: 6 (100%)
16	N/A	
17	N/A	
18	N/A	
19	N/A	
	<u>Statsadvokatenes kommentarer til pkt. 9 – 19:</u> <i>Som nevnt innledningsvis var et av funnene i den forrige undersøkelsen at politiet i en viss</i>	

	<i>utstrekning benyttet kroppslig undersøkelse og gjennomgang av mobiltelefon for å avdekke bruk av narkotika, samt omfang av bruken og/eller erverv. Slik tvangsmiddelbruk er ikke funnet ved denne undersøkelsen, noe som er i overensstemmelse med at denne praksisen ble avsluttet kort tid etter 9. april 2021, slik det også fremgår av forrige rapport.</i>	
	Registrering av påtaleavgjørelse – konkurrans	
20	Er bruk av narkotika registrert i konkurrans med tilhørende erverv og besittelse?	- Ja: 0 - Nei: 24 (100%)
21	Er saken påtaleavgjort med positiv påtaleavgjørelse?	- Ja: 17 (71%) - Nei: 2(8%) - Ikke påtaleavgjort: 5 (21%)
22	Er det egne siktelsesposter for tilhørende erverv og/eller besittelse av narkotika?	- Ja: 0 - Nei: 17 (100%)
23	N/A	

3.3 Statsadvokatenes helhetsinntrykk av saksgjennomgangen

Vårt helhetsinntrykk etter saksgjennomgangen er den samme som fremgår i vår rapport av 1. oktober 2021, under punktet "Oppsummering" på side 1 og 2. De punkter som der ble påpekt å være i strid med 9. april-brevet, ble ikke funnet ved den oppfølgende saksgjennomgangen.

Gjennomgangen viser ellers at praktiseringen av tvangsmiddelbruk i disse sakene i all hovedsak er i tråd med føringene i 9. april-brevet. De avvik som er funnet er et par tilfeller av manglende etterfølgende skriftlig beslutning der muntlig beslutning er gitt av jourhavende jurist, noe som antas å skyldes forglemmelser i en hektisk arbeidssituasjon. I disse sakene fremgikk det av øvrige rapporter at muntlig beslutning var innhentet. Det var også en sak hvor det var noe uklart hva beslutningen omfattet.

Vårt klare inntrykk er som sist at politiet ikke forfølger bruk/bsittelse av narkotika i forhold til rusmisbrukere alene, men at dette er i kombinasjon med andre forhold.

4. Statsadvokatenes overordnede syn på politiets praksis nå i forhold til føringene og påleggene i 9. april-brevet

Som nevnt over er det ikke gjort funn som tilsier at politiet ikke gjør sitt beste for å følge de føringer og pålegg som er gitt i 9. april-brevet. Tvert imot tilsier våre funn at praksisen som nå følges i Sør-Øst politidistrikt i det alt vesentlige er i tråd med disse føringene, og at alt involvert personell tilstreber å følge opp de føringer som er gitt av riksadvokaten.

5. Samlet vurdering av status etter opplysninger fra politiet og saksgjennomgangen.

Som det fremgår over synes de føringer og retningslinjer som er gitt av riksadvokaten å være godt implementert i politidistriktet. Etter vår oppfatning har distriktet det nødvendige fokus på dette, og eventuelle avvik som avdekkes meldes videre i linjen for oppfølging. I og med at det ikke er avdekket vesentlige avvik fra retningslinjene, ser vi ikke behov for ytterligere spesielle opplærings- eller fagledelsestiltak. Vi ser heller ikke at det er behov for endrede rutiner eller presiseringer i regelverket.

Vestfold, Telemark og Buskerud statsadvokatembeter

Petter Sødal

statsadvokat